CZU: 343.224.1:343.1
DOI: https://doi.org/10.67457/asasm.26.23.11

PARTICULARITĂȚI ALE RĂSPUNDERII PENALE A MINORILOR ÎN LEGISLAȚIA DIFERITELOR STATE

Valentina RUSSU [1]

Ionela CHEPTENE [2]

Problematica răspunderii penale a minorilor constituie o preocupare constantă a statelor, astfel încât vectorul actual este orientat spre fundamentarea unei justiții prietenoase copilului care să servească interesului superior al acestuia. În lucrare se analizează particularitățile răspunderii penale a minorilor potrivit legislațiilor din diferite state, prin raportare la vârsta minimă a răspunderii penale, responsabilitatea și discernământul minorului, regimul sancționator aplicabil acestuia și alte aspecte ce vizează individualizarea răspunderii și pedepsei penale. Cercetarea se axează pe ideea că minoritatea persoanei care a săvârșit infracțiunea impune indubitabil un tratament juridico-penal diferențiat, determinat de imaturitatea intelectuală, volitivă și socială a copilului.

În acest demers științific ne propunem să cercetăm unele modele legislative de sancționare penală a minorilor în dreptul comparat și să evidențiem unele soluții orientate spre asigurarea unui echilibru între interesele societății, prevenirea recidivei și garantarea interesului superior al copilului. Analiza efectuată evidențiază tendința statelor de umanizare a reacției penale față de criminalitatea minorilor, cu valorificarea alternativelor la detenție, punând accentul pe caracterul educativ al represiunii penale. Rezultatele cercetării efectuate demonstrează că eficiența justiției juvenile nu depinde de asprimea sancțiunii, ci de capacitatea acesteia de a determina resocializarea minorului prin mijloace educative și programe în domeniu. Implicațiile teoretico-practice ale studiului se exprimă prin sistematiza-

SPECIFIC ASPECTS OF CRIMINAL LIABILITY OF MINORS IN THE LEGISLATION OF VARIOUS COUNTRIES

Valentina RUSSU [1]

Ionela CHEPTENE [2]

The issue of criminal liability for minors is a constant concern for states, and the current trend is toward establishing a child-friendly justice system that must be adapted to best respond to and serve the best interests of the child. In this paper, the authors analyze the particularities of criminal liability for minors under the laws of various countries, with regard to the minimum age of criminal liability, the minor's responsibility and capacity for discernment, the applicable sanctions regime, and other aspects concerning the individualization of criminal liability and punishment. The research focuses on the idea that the minority status of the person who committed the offense undoubtedly requires a differentiated criminal-legal treatment, determined by the child's intellectual, volitional, and social immaturity.

In this scholarly study, we aim to examine certain legislative models for the criminal punishment of minors in comparative law and to highlight solutions designed to ensure a balance between the interests of society, the prevention of recidivism, and the protection of the best interests of the child. The analysis highlights the trend among states toward humanizing the criminal justice response to juvenile crime, by utilizing alternatives to detention and emphasizing the educational nature of criminal sanctions. The results of the research demonstrate that the effectiveness of the juvenile justice system does not depend on the severity of the sanction, but rather on its ability to facilitate the juvenile's resocialization through educational means, measures, and resocialization programs. The theoretical and practical implications of the study are reflected in the

[1] Doctorand, asistent universitar, Catedra „Drept penal și criminologie", Academia „Ștefan cel Mare" a MAI al Republicii Moldova (ROR: https://ror.org/036kvxa54); e-mail: academia@mai.gov.md; e- mail: valya.cociorva@mail.ru, ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-1809-9745

PhD Candidate, University Assistant, Department of Criminal Law and Criminology, "Ștefan cel Mare" Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova (ROR: https://ror.org/036kvxa54); e-mail: academia@mai.gov.md; email: valya.cociorva@mail.ru, ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-1809-9745

[2] Studentă, Academia „Ștefan cel Mare" a MAI al Republicii Moldova (ROR: https://ror.org/036kvxa54); e-mail: academia@mai.gov. md; e-mail: chepteneionela@gmail.com; ORCID ID: https://orcid.org/0009-0002-5460-8882

Student, "Ștefan cel Mare " Academy of the MIA of the Republic of Moldova (ROR: https://ror.org/036kvxa54); e-mail: academia@mai.gov.md; e-mail: chepteneionela@gmail.com; ORCID ID: https://orcid.org/0009-0002-5460-8882

rea unor modele de reglementare a răspunderii penale a minorilor, cu evidențierea bunelor practici în sfera justiției juvenile, ce ar putea fi preluate și de alte state.

Cuvinte-cheie: minor, infracțiune, răspundere penală, vârsta răspunderii penale, pedeapsă, măsuri educative, individualizarea răspunderii și pedepsei penale.

systematization of models for regulating the criminal liability of minors, highlighting best practices in the field of juvenile justice that could be adopted by other countries.

Keywords: minor, crime, criminal liability, age of criminal responsibility, punishment, educational measures, individualization of criminal liability and punishment.

INTRODUCERE

Delincvența juvenilă reprezintă una dintre cele mai complexe și stringente provocări cu care se confruntă societatea contemporană, constituind un barometru al dezvoltării sociale, educaționale și juridice a unui stat. Modul în care o societate alege să răspundă actelor deviante comise de minori reflectă nu doar gradul său de dezvoltare juridică, ci și valorile morale pe care se fundamentează. Răspunderea penală a minorilor nu poate fi privită prin aceeași prismă rigidă aplicată adulților, ea necesitând un echilibru fragil între funcția represivă a legii penale și imperativul resocializării, reeducării și protecției drepturilor fundamentale ale copilului.

La nivel internațional, există numeroase documente care stabilesc principiile ce se aplică copiilor aflați în conflict cu legea. Așa instrumente precum sunt Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (1989), Ansamblul de reguli minime standard ale ONU cu privire la administrarea justiției pentru minori („Regulile de la Beijing", 1985), Liniile directoare pentru justiția prietenoasă copiilor adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei Comentariul General nr. 24 (2019) privind drepturile minorilor în sistemul justiției cu minori, precum și altele impun statelor obligația de a crea mecanisme de justiție juvenilă care să țină cont de particularitățile de vârstă, nivelul de maturitate și vulnerabilitatea psihologică a minorului. Aceste structuri și acte internaționale promovează ideea că minorul care intră în conflict cu legea penală nu trebuie privit exclusiv ca un autor al unei fapte prejudiciabile, ci și ca o persoană aflată într-o etapă de dezvoltare, având nevoie de protecție, sprijin educațional și măsuri orientate spre reintegrarea socială.

INTRODUCTION

Juvenile delinquency is one of the most complex and pressing challenges facing contemporary society, serving as a barometer of a state's social, educational, and legal development. The way in which a society chooses to respond to deviant acts committed by minors reflects not only its level of legal development but also the moral values upon which it is founded.

Criminal liability for minors cannot be viewed through the same rigid lens applied to adults; it requires a delicate balance between the punitive function of criminal law and the imperative of resocialization, reeducation, and the protection of the child's fundamental rights.

At the international level, there are numerous documents that establish the principles applicable to children in conflict with the law. Such instruments include the United Nations Convention on the Rights of the Child (1989); the UN Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules," 1985); The Guidelines on Child-Friendly Justice, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe; General Comment No. 24 (2019) on the rights of minors in the juvenile justice system, as well as other instruments, require states to establish juvenile justice mechanisms that take into account the minor's age, level of maturity, and psychological vulnerability. These international instruments promote the idea that a minor who comes into conflict with criminal law should not be viewed solely as the perpetrator of a harmful act, but also as a person in a stage of development who requires protection, educational support, and measures aimed at social reintegration.

In this regard, the fundamental principle underlying modern juvenile justice is

În acest sens, principiul fundamental care stă la baza justiției juvenile moderne este interesul superior al minorului, consacrat la art. 3 alin. (1) din Convenția ONU privind drepturile copilului. Documentul prevede că „în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesul superior al copilului va prevala" [1]. Așadar, orice măsură adoptată față de minor trebuie să urmărească nu doar sancționarea comportamentului infracțional, ci, mai ales – prevenirea repetării acestuia prin intervenții educative, sociale și psihologice adecvate. Mai mult, se accentuează caracterul educativ al reacției față de criminalitatea minorilor, astfel încât privarea lor de libertate să reprezinte o măsură de ultimă instanță și să fie aplicată pentru cea mai scurtă perioadă posibilă, deoarece izolarea într-un mediu penitenciar poate avea efecte negative asupra dezvoltării personalității și procesului de reintegrare.

Analizând sisteme sancționatorii aplicabile minorilor în perspectiva europeană, autorii A. Boroi și G. Ș. Ungureanu evidențiază pe bună dreptate existența unei tendințe comune a statelor europene de diminuare a caracterului represiv al sancțiunilor și de dezvoltare a unor măsuri alternative pedepsei privative de libertate [2, p. 30-31]. Ei remarcă și faptul că majoritatea sistemelor juridice europene consacră principiul individualizării răspunderii penale juvenile, instanța fiind obligată să examineze nu doar natura infracțiunii, ci și personalitatea minorului, mediul familial, nivelul educațional și circumstanțele care au favorizat comportamentul infracțional.

Cu toate acestea, transpunerea principiilor internaționale în legislațiile naționale evidențiază existența unor diferențe semnificative determinate de particularitățile istorice, sociale, culturale și juridice ale fiecărui stat. Unele sisteme juridice adoptă o abordare predominant educativă și restaurativă, punând accent pe evitarea stigmatizării, în timp ce alte sisteme acordă o importanță mai mare funcției represive a dreptului penal, în special în

the best interests of the child, as enshrined in Article 3 paragraph (1) of the UN Convention on the Rights of the Child. which provides that "in all actions concerning children, whether undertaken by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities, or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration" [1]. Therefore, any measure taken with respect to a minor must aim not only to punish criminal behavior but, above all, to prevent its recurrence through appropriate educational, social, and psychological interventions. Furthermore, emphasis is placed on the educational nature of the response to juvenile crime, so that the deprivation of liberty of minors is a measure of last resort and is applied for the shortest possible period, since isolation in a correctional setting can have negative effects on personality development and the reintegration process.

In analyzing the sanction systems applicable to minors from a European perspective, authors Boroi A. and Ungureanu G. Ș. rightly highlight a common trend among European states toward reducing the repressive nature of sanctions and developing alternatives to custodial sentences [2, p. 30–31]. The authors also note that most European legal systems enshrine the principle of individualized juvenile criminal liability, requiring the court to examine not only the nature of the offense but also the minor's personality, family environment, educational level, and the circumstances that contributed to the criminal behavior.

However, the transposition of international principles into national legislation nevertheless highlights the existence of significant differences stemming from the historical, social, cultural, and legal particularities of each state. Some legal systems adopt a predominantly educational and restorative approach, emphasizing the avoidance of stigmatization, while other systems place greater emphasis on the punitive function of criminal law, particularly in cases of serious offenses. These differences demonstrate that, although there is an international consensus on the need for special protection of minors in con-

cazul infracțiunilor grave. Aceste diferențe demonstrează că, deși există un consens internațional privind necesitatea protecției speciale a minorilor aflați în conflict cu legea penală, modalitățile concrete de realizare a acestei protecții diferă în funcție de politica penală și de tradițiile juridice ale fiecărui stat.

METODE ȘI MATERIALE APLICATE

Studiul elaborat se fundamentează pe valorificarea unor metode de cercetare specifice științelor juridice. Astfel, metoda analizei doctrinare a fost utilizată în vederea elucidării unor opinii relevante ale doctrinarilor naționali și străini. Prin metoda analizei normative am evidențiat reglementările legale aferente domeniului răspunderii penale a persoanelor minore în diferite state, iar prin metoda comparativă am identificat similitudini și deosebiri specifice reacției penale ale statelor la criminalitatea minorilor. Deci, cercetarea se axează pe studiul documentelor internaționale, legislației și doctrinei de specialitate aferente răspunderii penale a minorilor din diferite state.

DISCUȚII ȘI REZULTATE OBȚINUTE

Răspunderea penală a minorilor în Franța. În dreptul penal al Franței răspunderea penală a minorului este reglementată atât de Codul penal, cât și de o lege specială. Un moment important în evoluția reglementării răspunderii penale a minorilor în sistemul juridic francez l-a constituit adoptarea Ordonanței nr. 45-174 din 2 februarie 1945 privind delincvența juvenilă, act normativ care a constituit fundamentul sistemului francez de justiție penală juvenilă pentru o perioadă de peste șapte decenii; ordonanța a stat la baza dezvoltării unui sistem orientat prioritar spre educarea și resocializarea minorului. Cu toate acestea, a fost abrogată la data de 30 septembrie 2021 și înlocuită de Codul justiției penale juvenile (Code de la justice pénale des mineurs), care reprezintă actualul cadru normativ francez în materia răspunderii penale a minorilor. Noul cod a preluat principiile fundamentale ale vechii reglementări, însă

flict with criminal law, the specific ways in which this protection is implemented vary depending on each state's criminal policy and legal traditions.

METHODS AND MATERIALS APPLIED

This study is based on the application of research methods specific to the legal sciences. Thus, the method of doctrinal analysis was used to elucidate relevant opinions of domestic and foreign legal scholars. Through the method of normative analysis, we highlighted the legal regulations pertaining to the criminal liability of minors in various countries, and through the comparative method, we identified similarities and differences in how countries respond to juvenile crime. Thus, the research focuses on the study of international documents, legislation, and specialized legal doctrine pertaining to the criminal liability of minors in various countries.

DISCUSSION AND RESULTS OBTAINED

Criminal liability of minors in France. Under French criminal law, the criminal liability of minors is governed by both the Criminal Code and a special law. A key milestone in the evolution of the regulation of criminal liability of minors in the French legal system was the adoption of Ordinance No. 45-174 of February 2, 1945, on juvenile delinquency, a legislative act that served as the foundation of the French juvenile criminal justice system for over seven decades; The ordinance served as the basis for the development of a system focused primarily on the education and resocialization of minors. However, it was repealed on September 30, 2021, and replaced by the Code of Juvenile Criminal Justice (Code de la justice pénale des mineurs), which constitutes the current French legal framework governing the criminal liability of minors. The new code has retained the fundamental principles of the previous legislation but has systematized and modernized the rules governing the investigation, trial, and application of educational measures for minors in conflict with the law.

With regard to the age limit, French

a realizat o sistematizare și modernizare a normelor privind cercetarea, judecarea și aplicarea măsurilor educative față de minorii aflați în conflict cu legea.

Legislația franceză stabilește că minorii sub vârsta de 13 ani sunt prezumați absolut ca fiind lipsiți de capacitatea de discernământ, pragul minim al răspunderii penale rămânând fixat la împlinirea acestei vârste. Mai mult, legislația franceză drept temei de a atrage la răspundere penală, nu prevede doar atingerea vârstei de 13 ani, ci și un criteriu obligatoriu – discernământul. Mai exact, așa cum stabilește Codul de justiție penală a minorilor coroborat cu prevederile articolului 388 din Codul Civil, „minorii răspund penal pentru crimele, delictele sau contravențiile de care sunt găsiți vinovați doar atunci când sunt capabili de discernământ" [3]. Astfel, răspunderea penală a minorului este fundamentată nu exclusiv pe criteriul vârstei, ci pe capacitatea acestuia de a înțelege semnificația și consecințele actului său, precum și caracterul ilicit al conduitei adoptate.

Codul francez de justiție penală a minorilor stipulează expres finalitatea educativă pe care se axează justiția juvenilă, astfel încât reacția autorităților trebuie să urmărească „reabilitarea educațională și morală a minorilor, precum și prevenirea recidivei și protejarea intereselor victimelor" [3]. În acest sens, măsurile aplicate nu urmăresc exclusiv reprimarea conduitei infracționale, ci vizează în principal responsabilizarea minorului, dezvoltarea capacității sale de reintegrare socială și diminuarea riscului de repetare a faptelor ilicite.

După cum am putut observa, Franța are un model mixt de sancționare a minorilor: măsuri educative și pedepse. Astfel, în cadrul sistemului francez de justiție juvenilă, măsura educativă judiciară reprezintă o formă de intervenție individualizată destinată minorului care a intrat în conflict cu legea penală. Potrivit art. L112-2 din Codul justiției penale a minorilor, „măsura educativă judiciară constă în sprijin individualizat acordat minorului, bazat pe o evaluare a situației sale personale, familiale, de sănătate și sociale" [3].

Astfel, judecătorul poate dispune aplicarea unei măsuri educative, a unei pedepse sau a unei combinații între acestea. Totuși, în cazul minorilor sub 13 ani, legea prevede o prezumție absolută de lipsă a discernământului, iar pragul minim de răspundere penală este stabilit la împlinirea acestei vârste. Mai mult, legislația franceză nu se limitează doar la atingerea vârstei de 13 ani ca temei pentru atragerea la răspundere penală, ci impune și un criteriu suplimentar obligatoriu – discernământul. Mai precis, așa cum este stabilit de Codul de justiție penală a minorilor în coroborare cu prevederile articolului 388 din Codul Civil, „minorii răspund penal pentru crimele, delictele sau contravențiile de care sunt găsiți vinovați doar atunci când sunt capabili de discernământ" [3]. Astfel, răspunderea penală a minorului este fundamentată nu exclusiv pe criteriul vârstei, ci pe capacitatea acestuia de a înțelege semnificația și consecințele actului său, precum și caracterul ilicit al conduitei adoptate.

The French Code of Juvenile Criminal Justice expressly stipulates the educational purpose on which the juvenile justice system is based, such that the authorities' response must aim at "the educational and moral rehabilitation of minors, as well as the prevention of recidivism and the protection of victims' interests" [3]. In this regard, the measures applied are not intended solely to punish criminal conduct, but are primarily aimed at fostering the minor's sense of responsibility, developing their capacity for social reintegration, and reducing the risk of repeat offenses.

As we have seen, France has a mixed model for sanctioning minors: educational measures and punishments. Thus, within the French juvenile justice system, a judicial educational measure is a form of individualized intervention designed for minors who have come into conflict with criminal law. According to Article L112-2 of the Juvenile Criminal Justice Code, "a judicial educational measure consists of individualized support provided to the minor, based on an assessment of his or her personal, family, health, and social circumstances" [3]. Thus, the judge may order the application of one or more educational modules, such as the integration module, aimed at the minor's

carea unuia sau mai multor module educative, cum ar fi: modulul de inserție, orientat spre integrarea școlară și profesională a minorului; modulul de reparație, destinat conștientizării consecințelor faptei și reparării prejudiciului cauzat victimei; modulul de sănătate, care urmărește asigurarea accesului la servicii medicale sau psihologice; modulul de plasament, care presupune supravegherea minorului într-un cadru educativ specializat. Totodată, instanța poate impune anumite interdicții și obligații: interzicerea de a frecventa locurile unde a fost comisă infracțiunea și de a contacta victima sau participanții la infracțiune; restricționarea deplasărilor în anumite intervale de timp, inclusiv limitarea utilizării unor conturi de acces la platforme online atunci când acestea au fost folosite pentru săvârșirea faptei. De asemenea, minorul poate fi obligat să predea obiectele utilizate la comiterea infracțiunii sau provenite din aceasta, precum și să participe la cursuri de formare civică destinate consolidării respectului față de normele juridice și responsabilitățile sociale. Prin caracterul său flexibil și orientat spre educație, această măsură reflectă concepția modernă a dreptului penal francez, potrivit căreia reacția statului față de delincvența juvenilă trebuie să urmărească nu doar sancționarea faptei, ci în primul rând corectarea comportamentului și reintegrarea minorului în societate.

În ceea ce privește copiii care au împlinit 13 ani, legislația franceză prevede aplicarea unor pedepse, însă menține un regim juridic diferențiat față de cel al adulților, bazat pe principiul diminuării răspunderii datorită vârstei, astfel încât minorii beneficiază de limite reduse ale pedepselor comparativ cu persoanele majore, respectiv „tribunalul pentru minori și tribunalul cu jurii pentru minori nu pot aplica o pedeapsă privativă de libertate care să depășească jumătate din pedeapsa maximă" [3]. Această diminuare poate fi înlăturată doar în mod excepțional, în special pentru minorii care au împlinit vârsta de 16 ani, atunci când circumstanțele cauzei și personalitatea acestora justifică o asemenea soluție.

educational and vocational integration; the reparation module, designed to raise awareness of the consequences of the offense and to make amends for the harm caused to the victim; the health module, which aims to ensure access to medical or psychological services; and the placement module, which involves the supervision of the minor in a specialized educational setting. At the same time, the court may impose certain prohibitions and obligations, such as a prohibition on visiting the locations where the offense was committed, a prohibition on contacting the victim or those involved in the offense, restrictions on movement during certain time periods, including limitations on the use of accounts for accessing online platforms when such platforms were used to commit the offense. Furthermore, the minor may be required to surrender items used in the commission of the offense or derived from it, as well as to participate in civic education courses designed to strengthen respect for legal norms and social responsibilities. Through its flexible and education-oriented nature, this measure reflects the modern conception of French criminal law, according to which the state's response to juvenile delinquency must aim not only to punish the offense but, first and foremost, to correct the minor's behavior and reintegrate them into society.

With regard to minors who have reached the age of 13, French law provides for the imposition of penalties but maintains a legal regime distinct from that of adults, based on the principle of diminished responsibility due to age, so that minors are subject to lower sentencing limits compared to adults; specifically, "the juvenile court and the juvenile jury court may not impose a custodial sentence exceeding half of the maximum sentence" [3]; this reduction may be set aside only in exceptional cases, particularly for minors who have reached the age of 16, when the circumstances of the case and their personality justify such a decision.

The existence of a separate code governing the criminal liability and punishment of minors, as well as the procedures applicable to minors, does not exclude

Existența unui cod distinct destinat reglementării răspunderii și sancționării penale a minorilor, dar și a procedurilor care se aplică în privința minorilor, nu reprezintă o excludere a lor din sfera răspunderii penale, ci consacrarea principiului potrivit căruia aceștia trebuie să răspundă pentru faptele comise într-o manieră compatibilă cu vârsta și nivelul de dezvoltare. Legiuitorul francez a optat pentru o reglementare separată tocmai pentru a reuni într-un singur instrument juridic principiile, procedurile și măsurile aplicabile minorilor, asigurând coerența intervenției judiciare și acordând prioritate finalității educative a justiției juvenile.

Răspunderea penală a minorilor în Spania. În Spania, la fel ca și în Franța, răspunderea penală a minorilor implicați în activități infracționale este reglementată atât de Codul penal, cât și de o prevedere specială – Legea organică nr. 5/2000 din 12 ianuarie privind răspunderea penală a minorilor (Ley Orgánica 5/2000, reguladora de la responsabilidad penal de los menores). Astfel, minorii sub vârsta de 18 ani nu răspund conform prevederilor Codului penal, însă „atunci când un minor de vârsta respectivă comite o infracțiune, el va răspunde în conformitate cu prevederile legii care reglementează răspunderea penală a minorului" [4]. Prin urmare, Legea nr.5/2000 devine incidentă în planul asigurării răspunderii persoanelor cu vârsta de peste 14 ani și sub 18 ani pentru săvârșirea de fapte clasificate drept infracțiuni sau contravenții în Codul penal sau în legile penale speciale. Legea invocată prevede lipsa absolută a răspunderii penale pentru minorii care nu au împlinit 14 ani și lipsa relativă a răspunderii penale pentru minorii cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani. Legislația diferențiază două categorii de minori, și anume persoanele de 14-16 ani și de 16-18 ani. Pentru minorii care au împlinit 16 ani, cadrul normativ instituie un tratament sancționator mai riguros în situația săvârșirii unor infracțiuni caracterizate prin exercitarea violenței, intimidării sau crearea unei stări de pericol pentru persoană.

Potrivit prevederilor art. 7 al Legii or-

minors from the scope of criminal liability, but rather enshrines the principle that they must be held accountable for their actions in a manner consistent with their age and level of development. The French legislature opted for separate legislation precisely to bring together in a single legal instrument the principles, procedures, and measures applicable to minors, ensuring the consistency of judicial intervention and prioritizing the educational purpose of juvenile justice.

Criminal liability of minors in Spain. In Spain, as in France, the criminal liability of minors involved in criminal activities is governed both by the Criminal Code and by a special law—Organic Law No. 5/2000 of January 12 on the Criminal Liability of Minors (Ley Orgánica 5/2000, reguladora de la responsabilidad penal de los menores).

The Spanish Criminal Code expressly provides that minors under the age of 18 are not liable under the provisions of the Criminal Code; however, "when a minor of that age commits a crime, he or she shall be liable in accordance with the provisions of the law governing the criminal liability of minors" [4]. Consequently, Law No. 5/2000 applies to establishing the liability of persons aged 14 or older but under 18 for acts classified as crimes or misdemeanors in the Criminal Code or in special criminal laws. The law in question provides for the absolute absence of criminal liability for minors under the age of 14 and the relative absence of criminal liability for minors between the ages of 14 and 18. The legislation distinguishes between two categories of minors: those between the ages of 14 and 16, and those between the ages of 16 and 18. For minors who have reached the age of 16, the legal framework establishes stricter penalties for offenses involving violence, intimidation, or endangering a person.

According to the provisions of Article 7 of Organic Law No. 5/2000 on the Criminal Liability of Minors, the juvenile court judge may impose a wide range of educational and punitive measures, determined based on the severity of the offense, the individual's specific circumstances, and the extent to which these measures restrict

ganice nr. 5/2000 privind răspunderea penală a minorilor, judecătorul pentru minori poate aplica o gamă largă de măsuri educative și sancționatorii, stabilite în funcție de gravitatea faptei, particularitățile persoanei și gradul de restrângere a drepturilor pe care acestea îl implică. Printre măsurile prevăzute de lege se numără: „internarea în regim închis, internarea în regim semi-deschis, internarea în regim deschis, internarea terapeutică în regim închis, semi-deschis sau deschis, tratamentul ambulatoriu, frecventarea unui centru de zi, ședereа de weekend, libertatea supravegheată, interdicția de a se apropia sau de a comunica cu victima, cu membrii familiei ei sau cu alte persoane; conviețuirea cu o altă persoană, familie sau grup educațional; prestarea unei munci în folosul comunității; desfășurarea unor sarcini socio-educative; avertismentul; privarea dreptului de a conduce mopede și autovehicule sau de a obține permise ori licențe administrative pentru vânătoare sau utilizarea armelor, dar și descalificarea absolută" [5].

La stabilirea uneia sau mai multor măsuri, judecătorul pentru minori trebuie să aplice principiul individualizării răspunderii penale, analizând nu doar gravitatea infracțiunii, ci și vârsta minorului, circumstanțele familiale și sociale, personalitatea acestuia și interesul superior al copilului, pe baza rapoartelor întocmite de autoritățile de protecție a minorilor. Articolul 3 din Legea nr.5/2000 a prevăzut și situația în care făptuitorul are vârsta sub 14 ani, astfel încât acesta nu va fi tras la răspundere penală, ci față de el se vor aplica prevederile privind protecția minorilor prevăzute în Codul Civil și în alte reglementări aplicabile. Așadar, „parchetul va transmite informațiile relevante cu privire la minor agenției publice de protecție a copilului pentru a evalua situația acestuia, iar aceasta va promova măsurile de protecție adecvate circumstanțelor minorului, în conformitate cu prevederile Legii Organice 1/1996 din 15 ianuarie" [5].

Răspunderea penală a minorilor în România. În România, deși nu există o lege specială care să reglementeze răspunderea penală a minorilor, în legea penală the minor's rights. The measures provided for by law include: "closed-regime incarceration, semi-open-regime incarceration, open-regime incarceration, therapeutic incarceration under closed, semi-open, or open regimes, outpatient treatment, attendance at a day center, weekend stays, supervised release; a restraining order prohibiting the offender from approaching or communicating with the victim, the victim's family members, or other persons; living with another person, family, or educational group; performing community service; carrying out socio-educational tasks; a warning; deprivation of the right to drive mopeds and motor vehicles or to obtain administrative permits or licenses for hunting or the use of weapons, as well as absolute disqualification" [5].

When determining one or more measures, the juvenile court judge must apply the principle of individualized criminal liability, analyzing not only the severity of the offense but also the minor's age, family and social circumstances, personality, and the best interests of the child, based on reports prepared by child protection authorities.

Article 3 of Law No. 5/2000 also addresses the situation where the perpetrator is under 14 years of age, in which case the perpetrator will not be held criminally liable; instead, the provisions regarding the protection of minors set forth in the Civil Code and other applicable regulations will apply. Therefore, "the prosecutor's office will forward the relevant information regarding the minor to the public child protection agency to assess the minor's situation, and the agency will implement protective measures appropriate to the minor's circumstances, in accordance with the provisions of Organic Law No. 1/1996 of January 15" [5].

Criminal liability of minors in Romania. In Romania, although there is no specific law governing the criminal liability of minors, the Criminal Code nevertheless contains a separate chapter setting forth provisions that define the specific features of the legal treatment of minors who are criminally liable - Title V of the General Part of the Criminal Code, entitled "Minors." As

este prevăzut un capitol separat în care sunt stipulate prevederi ce caracterizează particularitățile tratamentului juridic al minorilor care răspund penal - Titlul V al Părții generale a Codului penal (în continuare – C. penal român), intitulat „Minoritatea". Așa cum se desprinde din dispozițiile art. 113 C. penal român, legiuitorul a departajat vârsta minorității în trei perioade distincte: până la vârsta de 14 ani funcționează prezumția absolută de incapacitate penală, minorul fiind considerat ca total lipsit de discernământ; între 14 și 16 ani, minorul răspunde penal dacă se constată că a săvârșit fapta cu discernământ; între 16 și 18 ani, situație în care minorul răspunde penal [6].

Legea penală a României instituie un model educativ de sancționare penală a minorului, astfel încât față de acesta nu se aplică pedepse, ci doar măsuri educative (privative sau neprivative de libertate). Or, potrivit art.114 alin. (1) C. penal român, față de minorul care, la data săvârșirii infracțiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani se ia o măsură educativă neprivativă de libertate, iar conform alineatului (2) al aceluiași articol față de minorul prevăzut în alin. (1) se poate lua o măsură educativă privativă de libertate în următoarele cazuri: „dacă a mai săvârșit o infracțiune, pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat; atunci când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 7 ani sau mai mare ori detențiunea pe viață" [6].

Cadrul juridic al măsurilor educative care pot fi luate în privința minorilor este reglementat la art. 115 C. penal român, expres fiind stipulat că măsurile educative se împart în neprivative de libertate și privative de libertate. Astfel, măsurile educative neprivative de libertate sunt: „stagiul de formare civică; supravegherea; consemnarea la sfârșit de săptămână; asistarea zilnică", iar măsurile educative privative de libertate sunt: „internarea într-un centru educativ; internarea într-un centru de detenție" [6]. În conformitate cu art. 121 C. penal român, pe durata executării măsurilor educative neprivative de libertate, instanța poate

evident from the provisions of Article 113 of the Romanian Penal Code, the legislature has divided the age of minority into three distinct periods: up to the age of 14, there is an absolute presumption of criminal incapacity, and the minor is considered to be completely lacking in discernment; between the ages of 14 and 16, the minor is criminally liable if it is established that he or she committed the act with discernment; between the ages of 16 and 18, the minor is criminally liable [6].

Romania's criminal law establishes an educational model for the criminal sanctioning of minors, such that no penalties are imposed on them, but only educational measures (whether involving or not involving deprivation of liberty). However, according to Article 114(1) of the Romanian Criminal Code, a non-custodial educational measure is imposed on a minor who, at the time the offense was committed, was between the ages of 14 and 18, and according to paragraph (2) of the same article, with respect to the minor referred to in paragraph (1) may be subject to a custodial educational measure in the following cases: "if they have previously committed an offense for which an educational measure was imposed that has been served or whose execution began before the commission of the offense for which they are being tried; when the penalty prescribed by law for the offense committed is imprisonment for 7 years or more or life imprisonment" [6].

We further note that the legal framework for educational measures that may be imposed on minors is set forth in Article 115 of the Romanian Criminal Code, which expressly stipulates that educational measures are divided into non-custodial and custodial measures. Thus, non-custodial educational measures include: "civic education program; supervision; weekend confinement; daily supervision," while custodial educational measures include: "placement in an educational facility; placement in a detention center" [6]. In accordance with Article 121 of the Romanian Criminal Code, during the enforcement of non-custodial educational measures, the court may impose certain additional obligations on the minor, de-

impune minorului anumite obligații suplimentare, în funcție de particularitățile cazului. Printre acestea se regăsesc obligația de a urma cursuri de pregătire școlară sau profesională, interdicția de a depăși limita teritorială stabilită de instanță fără acordul serviciului de probațiune, interdicția de a frecventa anumite locuri, manifestări sportive, culturale sau alte adunări publice, precum și obligația de a nu se apropia ori comunica cu victima, membrii familiei acesteia, participanții la comiterea infracțiunii sau alte persoane indicate de instanță. Totodată, minorul poate fi obligat să se prezinte periodic la serviciul de probațiune și să se supună unor măsuri de control, tratament sau îngrijire medicală.

Măsurile educative privative de libertate, potrivit doctrinarilor români, „constituie astfel o excepție de la executarea măsurilor educative fără scoaterea minorului din mediul familial, justificat fie de repetarea comportamentului infracțional, fie de gravitatea infracțiunii săvârșite" [7, p. 443]. Deci, potrivit art. 124 din C.penal al României, „măsura educativă a internării într-un centru educativ constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, unde va urma un program de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale, precum și programe de reintegrare socială" [6]. Această măsură educativă se aplică de instanța de judecată în baza criteriilor de individualizare a pedepsei pe un termen de la 1 la 3 ani.

Legiuitorul român prevede și cazurile în care minorul săvârșește o nouă infracțiune pe perioada internării sau, dimpotrivă, demonstrează progrese în vederea reintegrării sociale, astfel încât „instanța poate menține măsura internării într-un centru educativ, prelungind durata acesteia, fără a depăși maximul prevăzut de lege, sau o poate înlocui cu măsura internării într-un centru de detenție" [6]. Pe de altă parte, dacă minorul a executat cel puțin jumătate din durata detenției și a demonstrat interes pentru pregătirea școlară și profesională, demonstrând progrese evidente cu privire la reintegrarea socială, instanța poate să dispună înlocuirea internării cu

pending on the specifics of the case. These include the obligation to attend academic or vocational training courses; a prohibition on leaving the territorial limits set by the court without the consent of the probation service; a prohibition on frequenting certain places, sporting or cultural events, or other public gatherings; and the obligation not to approach or communicate with the victim, the victim's family members, those involved in the commission of the offense, or other persons designated by the court. Additionally, the minor may be required to report periodically to the probation service and to undergo monitoring, treatment, or medical care.

According to Romanian legal scholars, custodial educational measures "thus constitute an exception to the enforcement of educational measures that do not remove the minor from the family environment, justified either by the repetition of criminal behavior or by the seriousness of the offense committed" [7, p. 443]. Thus, according to Article 124 of the Romanian Criminal Code, "the educational measure of placement in an educational center consists of placing the minor in an institution specialized in the rehabilitation of minors, where he or she will follow an academic and vocational training program suited to his or her aptitudes, as well as social reintegration programs" [6]. This educational measure is imposed by the court based on the criteria for individualizing the sentence for a term of 1 to 3 years.

Romanian law also provides for cases in which a minor commits a new offense during the period of placement or, conversely, demonstrates progress toward social reintegration, such that "the court may maintain the measure of placement in an educational center, extending its duration, without exceeding the maximum period provided by law, or may replace it with placement in a detention center" [6]. On the other hand, if the minor has served at least half of the detention period and has shown interest in academic and vocational training and demonstrates clear progress toward social reintegration, the court may order the replacement of detention with

măsura educativă a asistării zilnice dacă persoana încă nu a împlinit 18 ani ori să o libereze din centru educativ dacă are deja 18 ani împliniți.

Măsura educativă a internării într-un centru de detenție, potrivit alin. (1) art. 125 din C. penal român, presupune „internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale" [6]. Internarea se dispune pe un termen de la 2 la 5 ani, iar în cazurile săvârșirii unor infracțiuni pentru care legea prevede în calitate de pedeapsă închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață, internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani.

Menționăm că, potrivit Codului penal al României, regimul special aplicabil minorilor poate produce efecte și în cazul persoanelor care au devenit majore după săvârșirea faptei. Astfel, dispozițiile privind răspunderea penală a minorilor se aplică și persoanelor care, la momentul comiterii infracțiunii, aveau între 14 și 18 ani, chiar dacă ulterior au împlinit vârsta majoratului. Această reglementare are la bază principiul potrivit căruia determinarea regimului juridic penal aplicabil se realizează în funcție de vârsta făptuitorului la data săvârșirii infracțiunii, și nu la momentul judecării cauzei.

Răspunderea penală a minorilor în Federația Rusă. Conform prevederilor art. 19 din Codul penal al Federației Ruse (în continuare – C.penal FR), „răspunderii penale îi este supusă numai persoana fizică responsabilă care a atins vârsta stabilită de lege" [8]. În acest sens, „din prevederile art. 20 C.penal FR se desprind două limite de vârstă ale răspunderii penale: limita generală 16 ani, prevăzută la alin. (1) și limita specială 14 ani, stipulată la alin. (2)" [9]. Totodată, alin. (2) art. 20 C.penal FR stabilește expres lista infracțiunilor pentru care răspunderea penală poate surveni de la împlinirea vârstei de 14 ani. Printre acestea se regăsesc infracțiuni precum omorul, vătămarea intenționată gravă a sănătății,

the educational measure of daily supervision if the person has not yet reached the age of 18, or may release the person from the educational center if the person has already reached the age of 18.

The educational measure of placement in a detention center, pursuant to paragraph (1) of Article 125 of the Romanian Criminal Code, entails "the placement of the minor in an institution specialized in the rehabilitation of minors, under a regime of custody and supervision, where he or she will participate in intensive social reintegration programs, as well as academic and vocational training programs tailored to his or her aptitudes" [6]. Committal is ordered for a term of 2 to 5 years, and in cases involving offenses for which the law prescribes a sentence of 20 years or more of imprisonment or life imprisonment, committal is ordered for a period of between 5 and 15 years.

We note that, according to the Romanian Criminal Code, the special regime applicable to minors may also apply to individuals who reached the age of majority after the offense was committed. Thus, the provisions regarding the criminal liability of minors also apply to individuals who, at the time the offense was committed, were between the ages of 14 and 18, even if they subsequently reached the age of majority. This regulation is based on the principle that the applicable criminal law regime is determined according to the offender's age at the time the offense was committed, rather than at the time the case is tried.

Criminal liability of minors in the Russian Federation. According to the provisions of Article 19 of the Criminal Code of the Russian Federation, "only a responsible natural person who has reached the age established by law is subject to criminal liability" [8]. In this regard, "the provisions of Article 20 of the RF Criminal Code establish two age limits for criminal liability: the general limit—16 years, provided for in paragraph (1)—and the special limit—14 years, stipulated in paragraph (2)" [9]. At the same time, paragraph (2) of Article 20 of the Criminal Code of the Russian Federation expressly sets forth the list of of-

răpirea persoanei, violul, furtul, jaful, tâlhăria, șantajul, distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor în circumstanțe agravante, precum și alte fapte prevăzute de legea penală.

În același timp, răspunderea penală a minorului este condiționată de prezența capacității sale de a conștientiza caracterul acțiunilor sale și a le dirija, adică să aibă acel nivel de dezvoltare a funcțiilor intelective și volitive care să îl facă apt de a fi supus răspunderii penale. Așadar, prezintă importanță prevederea alin. (3) art. 20 C.penal FR, potrivit căreia „nu este supus răspunderii penale minorul care, deși a atins vârsta răspunderii penale prevăzută de lege, nu a putut în momentul săvârșirii infracțiunii să conștientizeze pe deplin caracterul real și pericolul social al acțiunilor (inacțiunilor) sale sau să le dirijeze, din cauza unei întârzieri în dezvoltarea psihică care nu este asociată unei tulburări mintale" [8]. Această prevedere reflectă caracterul individualizat al răspunderii penale a minorilor, întrucât legiuitorul rus ia în considerare nu doar criteriul cronologic al vârstei, ci și nivelul dezvoltării intelectuale și psihologice a persoanei.

Trebuie menționat că în Codul penal al Federației Ruse, asemeni legii penale române, răspunderii penale a minorilor îi este consacrat un compartiment distinct – Titlul V „Răspunderea penală a minorilor", care include prevederi speciale referitoare la particularitățile răspunderii penale, individualizarea pedepsei și aplicarea măsurilor cu caracter educativ față de persoanele minore.

Federația Rusă a adoptat un model mixt de sancționare penală a minorului, astfel încât față de acesta pot fi aplicate fie pedepse penale, fie măsuri obligatorii cu caracter educativ, care reprezintă o formă distinctă de reacție juridico-penală adaptată particularităților vârstei. La stabilirea răspunderii și individualizarea sancțiunii aplicabile minorului, instanța de judecată trebuie să țină cont de condițiile de viață și educare ale acestuia, nivelul dezvoltării psihice, particularitățile personalității și influența exercitată asupra sa de către persoanele adulte, conform art. 89 C.penal FR.

fenses for which criminal liability may arise upon reaching the age of 14. These include offenses such as murder, intentional serious bodily injury, kidnapping, rape, theft, robbery, extortion, and the intentional destruction or damage of property under aggravating circumstances, as well as other acts provided for by criminal law.

At the same time, a minor's criminal liability is contingent upon his or her ability to understand the nature of his or her actions and to control them—that is, to possess a level of intellectual and volitional development that renders him or her capable of being held criminally liable. Therefore, the provision of paragraph (3) of Article 20 of the Criminal Code of the Russian Federation is of particular importance, according to which "a minor who, although having reached the age of criminal responsibility prescribed by law, was unable at the time of committing the offense to fully comprehend the true nature and social danger of his or her actions (or inactions) or control them, due to a delay in psychological development that is not associated with a mental disorder" [8]. This provision reflects the individualized nature of criminal liability for minors, as the Russian legislature takes into account not only the chronological criterion of age but also the individual's level of intellectual and psychological development.

It should be noted that in the Criminal Code of the Russian Federation, similar to Romanian criminal law, a separate section is devoted to the criminal liability of minors—Title V, "Criminal Liability of Minors"—which includes special provisions regarding the specific features of criminal liability, the individualization of punishment, and the application of educational measures to minors.

The Russian Federation has adopted a mixed model of criminal sanctions for minors, such that either criminal penalties or mandatory educational measures may be applied to them; these measures represent a distinct form of criminal-legal response adapted to the particularities of their age. When determining liability and tailoring the sanction applicable to a minor, the court must take into account the minor's living

Față de minorii care au săvârșit infracțiuni, legea prevede posibilitatea aplicării următoarelor tipuri de pedepse: amenda, interdicția de a exercita anumite activități, munca obligatorie, munca corecțională, limitarea libertății, privarea de libertate pentru o anumită perioadă. Totodată, Codul penal al Federației Ruse prevede, în art. 90, posibilitatea liberării minorului de răspundere penală prin aplicarea unor măsuri obligatorii cu caracter educativ, în cazul în care fapta comisă se încadrează ca fiind ușoară sau mai puțin gravă și există suficiente motive de a considera că corectarea minorului va fi posibilă doar prin aplicarea lor. Astfel, potrivit alin. (2) art. 90 C.penal FR, minorului îi pot fi aplicate următoarele măsuri: „avertismentul; transmiterea sub supravegherea părinților, a persoanelor care îi înlocuiesc sau a unui organ specializat de stat; obligarea de a repara prejudiciul cauzat; limitarea modalităților de petrecere a timpului liber; impunerea unor reguli speciale de comportament minorului" [8]. Mai mult, legea penală a FR prevede posibilitatea liberării de pedeapsă a minorului, astfel încât, potrivit art. 92 din Codul penal, „minorul condamnat la închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni de gravitate medie, precum și a unei infracțiuni grave, poate fi liberat de pedeapsă de către instanță și plasat într-o instituție educațională și corecțională specială de tip închis" [8]. Durata aflării într-o asemenea instituție nu poate depăși termenul pedepsei stabilit pentru infracțiunea săvârșită. Totodată, minorii condamnați la pedeapsa privativă de libertate sau la muncă corecțională pot beneficia de liberare condiționată înainte de termen, după executarea unei anumite părți din pedeapsă, în funcție de categoria infracțiunii săvârșite: cel puțin o treime pentru infracțiuni ușoare și mai puțin grave, jumătate pentru infracțiuni grave și două treimi pentru infracțiuni deosebit de grave.

Răspunderea penală a minorilor în unele state din SUA. În statul Florida (SUA), răspunderea penală a minorilor este reglementată în Capitolul 985 din cadrul Florida Statutes, care instituie un sistem de justiție juvenilă distinct de cel aplicabil persoa-

and upbringing conditions, level of mental development, personality traits, and the influence exerted on the minor by adults, in accordance with Article 89 of the Criminal Code of the Russian Federation.

With regard to minors who have committed crimes, the law provides for the possibility of imposing the following types of penalties: a fine; a prohibition on engaging in certain activities; compulsory labor; correctional labor; restriction of liberty; and deprivation of liberty for a specified period. At the same time, Article 90 of the Criminal Code of the Russian Federation provides for the possibility of exempting a minor from criminal liability by imposing mandatory educational measures, if the offense committed is classified as minor or less serious and there are sufficient grounds to believe that the minor's rehabilitation will be possible only through the application of such measures. Thus, according to paragraph (2) of Article 90 of the Criminal Code of the Russian Federation, the following measures may be applied to a minor: "a warning; placement under the supervision of parents, guardians, or a specialized state agency; an obligation to compensate for the damage caused; restrictions on leisure activities and the imposition of special rules of conduct on the minor" [8]. Furthermore, the criminal law of the Russian Federation provides for the possibility of exempting a minor from punishment, such that, according to Article 92 of the Criminal Code, "a minor sentenced to imprisonment for committing a crime of moderate severity, as well as a serious crime, may be exempted from punishment by the court and placed in a special closed educational and correctional institution" [8]. The duration of stay in such an institution may not exceed the term of the sentence established for the offense committed. At the same time, minors sentenced to imprisonment or correctional labor may be eligible for early conditional release, after serving a certain portion of the sentence, depending on the category of the offense committed: at least one-third for minor and less serious offenses, one-half for serious offenses, and two-thirds for particu-

nelor adulte. Spre deosebire de sistemele de drept continental, legislația Floridei nu stabilește o vârstă minimă generală a răspunderii penale, însă procedurile judiciare juvenile sunt aplicate în principal minorilor care au capacitatea de a înțelege caracterul ilicit al conduitei lor, deci la bază se pune capacitatea de discernământ a minorului. Potrivit secțiunii 985.02 a actului normativ stipulat supra, „scopul sistemului de justiție juvenilă constă în protejarea societății, asigurarea dezvoltării armonioase a minorului, promovarea educației, responsabilizarea pentru fapta comisă și aplicarea unor intervenții individualizate orientate spre reintegrarea socială" [10]. Minorii care săvârșesc fapte prevăzute de legea penală sunt, ca regulă generală, supuși jurisdicției instanțelor pentru minori, care pot dispune măsuri cu caracter educativ și de reabilitare, precum supravegherea în cadrul probațiunii, participarea la programe educaționale și de consiliere psihologică, tratament pentru dependențe, prestarea muncii în folosul comunității, repararea prejudiciului cauzat victimei, plasarea în programe rezidențiale specializate ale Departamentului de Justiție Juvenilă, atunci când intervențiile comunitare nu sunt suficiente.

La individualizarea măsurilor luate în privința minorilor, instanța va examina gravitatea infracțiunii, circumstanțele comiterii acesteia, antecedentele minorului, situația familială, nivelul de maturitate, riscul de recidivă și perspectivele de reintegrare socială. Pentru faptele cu un grad redus de pericol social, legislația prevede posibilitatea aplicării unor mecanisme alternative urmăririi penale, precum programele de diversiune, prin care minorul poate evita procedura judiciară dacă îndeplinește anumite obligații, cum ar fi participarea la consiliere, frecventarea instituției de învățământ, prestarea unor activități în folosul comunității sau repararea prejudiciului.

Considerăm important a scoate în evidență faptul că sistemul juridic al statului Florida se caracterizează printr-o abordare duală, întrucât, în cazul infracțiunilor grave, permite transferarea minorilor în sistemul de justiție penală destinat adulților. Astfel, larly serious offenses.

Criminal liability of minors in some U.S. States. In the state of Florida (U.S.), the criminal liability of minors is governed by Chapter 985 of the Florida Statutes, which establishes a juvenile justice system distinct from that applicable to adults. Unlike civil law systems, Florida law does not establish a general minimum age of criminal responsibility; however, juvenile court proceedings are primarily applied to minors who have the capacity to understand the unlawful nature of their conduct, meaning that the minor's capacity for discernment is the underlying criterion. According to Section 985.02 of the aforementioned statute, "the purpose of the juvenile justice system is to protect society, ensure the harmonious development of the minor, promote education, foster accountability for the offense committed, and implement individualized interventions aimed at social reintegration" [10]. Minors who commit acts covered by criminal law are, as a general rule, subject to the jurisdiction of juvenile courts, which may order educational and rehabilitative measures, such as probation, participation in educational and psychological counseling programs, addiction treatment, community service, restitution to the victim, as well as placement in specialized residential programs of the Department of Juvenile Justice, when community-based interventions are insufficient.

When determining the measures to be taken regarding minors, the court will consider the severity of the offense, the circumstances under which it was committed, the minor's prior record, family situation, level of maturity, risk of recidivism, and prospects for social reintegration. For offenses posing a low level of social danger, the law provides for the possibility of applying alternatives to criminal prosecution, such as diversion programs, through which the minor can avoid judicial proceedings if they fulfill certain obligations, such as participating in counseling, attending school, performing community service, or making restitution for the harm caused.

We consider it important to highlight that the legal system of the State of Florida is characterized by a dual approach, as

instanța pentru minori poate renunța la competența sa și va dispune transmiterea cauzei către instanța pentru adulți atunci când gravitatea faptei, circumstanțele concrete ale comiterii acesteia, antecedentele minorului și perspectivele reduse de reabilitare justifică o asemenea măsură. În acest context, studiul realizat de D. Bishop, Ch. Frazier și alții evidențiază faptul că reformele legislative din Florida au extins considerabil posibilitatea transferului minorilor, transformând acest mecanism într-un instrument important al politicii penale juvenile. Autorii arată că „majoritatea transferurilor în instanțele pentru adulți au fost realizate prin procedura *direct file* inițiată de procurori, iar extinderea acestei competențe a determinat o creștere semnificativă a numărului de minori judecați în sistemul penal al adulților, în special pentru infracțiuni grave și infracțiuni cu caracter violent" [11]. Totodată, la aplicarea acestei proceduri, instanța trebuie să analizeze particularitățile persoanei minorului și să decidă asupra tipului de sancțiune pe care o va aplica, ținând cont de posibilitatea reabilitării acestuia. Prin urmare, modelul legislativ al statului Florida reflectă un sistem mixt de răspundere penală juvenilă, în care predomină finalitatea educativă și de reintegrare socială, dar care permite aplicarea unui regim penal mai sever atunci când minorul comite infracțiuni ce prezintă un pericol social ridicat.

Un alt model de reglementare a răspunderii penale a minorilor se regăsește în statul New York, unde regimul juridic aplicabil delincvenței juvenile este stabilit prin New York Family Court Act și New York Penal Law. Potrivit legii penale a statului New York, „persoana care nu a împlinit vârsta de 17 ani sau, începând cu 1 octombrie 2009, persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani nu este considerată responsabilă penal pentru faptele sale" [12]. Prin urmare, legislația statului New York stabilește un regim special de protecție pentru minori, excluzând, în principiu, aplicarea răspunderii penale ordinare față de aceștia. Totuși, această regulă cunoaște anumite excepții pentru faptele de o gravitate deosebită, astfel încât „o persoană cu vârsta de 13,

it allows for the transfer of minors to the adult criminal justice system in cases of serious offenses. Thus, the juvenile court may relinquish its jurisdiction and order the case to be transferred to adult court when the severity of the offense, the specific circumstances under which it was committed, the juvenile's prior record, and the limited prospects for rehabilitation justify such a measure. In this context, the study conducted by D. Bishop, Ch. Frazier, and others highlights the fact that legislative reforms in Florida have significantly expanded the possibility of transferring minors, transforming this mechanism into an important tool of juvenile criminal policy. The authors note that "most transfers to adult courts were carried out through the 'direct file' procedure initiated by prosecutors, and the expansion of this authority has led to a significant increase in the number of juveniles tried in the adult criminal justice system, particularly for serious and violent offenses" [11]. At the same time, when applying this procedure, the court must analyze the specific circumstances of the minor and decide on the type of sanction to be imposed, taking into account the possibility of the minor's rehabilitation. Consequently, Florida's legislative model reflects a mixed system of juvenile criminal liability, in which the goals of education and social reintegration predominate, but which allows for the application of a more severe criminal regime when the minor commits offenses that pose a high risk to society.

Another model for regulating juvenile criminal liability is found in the State of New York, where the legal framework applicable to juvenile delinquency is established by the New York Family Court Act and the New York Penal Law. According to New York State criminal law, "a person who has not reached the age of seventeen or, as of October 1, 2009, a person who has not reached the age of eighteen, is not considered criminally liable for his or her acts" [12]. Consequently, New York State law establishes a special protective regime for minors, generally excluding the application of ordinary criminal liability to them. However, there are certain exceptions to this rule for

14 sau 15 ani poate fi considerată responsabilă penal pentru actele care constituie infracțiunea de omor de gradul al doilea și pentru alte infracțiuni expres prevăzute de lege" [12]. În ceea ce privește categoria minorilor care nu au atins vârsta răspunderii penale, legislația statului prevede că persoanele sub limita stabilită de lege nu pot fi supuse procedurilor penale ordinare, fiind aplicate mecanisme specifice de protecție și intervenție socială.

În cazul săvârșirii unei fapte ilegale de către un minor, procedura se desfășoară, de regulă, în fața instanței pentru familie, ținând cont de prevederile New York Family Court Act, care are drept scop „stabilirea de proceduri în conformitate cu respectarea garanțiilor legale pentru a determina dacă o persoană este un delincvent juvenil și a emite o hotărâre de soluționare corespunzătoare pentru orice persoană considerată delincvent juvenil" [13]. Totodată, se evidențiază principiul respectării interesului superior al copilului, astfel încât, în orice procedură, instanța va lua în considerare nevoile și interesele superioare ale acestuia, precum și nevoia de protecție a comunității. În acest sens, instanța este obligată să urmărească atât nevoile educative și de reabilitare ale minorului, cât și necesitatea protejării interesului public și siguranței comunității.

La stabilirea măsurii aplicabile, instanța trebuie să respecte principiul intervenției minime, alegând, atunci când circumstanțele permit, cea mai puțin restrictivă măsură suficientă pentru atingerea scopurilor justiției juvenile. Astfel, minorului îi poate fi aplicată procedura de liberare condiționată, prevăzută de secțiunea 353.1 din New York Family Court Act, care presupune menținerea acestuia în comunitate, fără plasare într-o instituție, dar cu posibilitatea stabilirii unor condiții menite să prevină repetarea faptelor ilicite. De asemenea, instanța poate dispune supravegherea prin probațiune sau va lua decizia privind plasarea persoanei vizate, conform secțiunii 353.3 din New York Family Court Act, într-o instituție specializată destinată supravegherii și reabilitării minorilor. În cazul faptelor de o gravitate deosebită, poate

acts of particular gravity, such that "a person aged thirteen, fourteen, or fifteen may be held criminally liable for acts constituting the crime of second-degree murder and for other crimes expressly provided for by law" [12]. With regard to minors who have not reached the age of criminal responsibility, state law provides that persons below the age limit established by law cannot be subject to ordinary criminal proceedings; instead, specific mechanisms for protection and social intervention are applied.

When a minor commits an unlawful act, the proceedings are generally conducted in family court in accordance with the provisions of the New York Family Court Act, which aims to "establish procedures in accordance with due process of law to determine whether a person is a juvenile delinquent and to issue an appropriate disposition for any person found to be a juvenile delinquent [13]. At the same time, the principle of respecting the best interests of the child is emphasized, such that, in any proceeding, the court will consider the child's needs and best interests, as well as the need to protect the community. In this regard, the court is required to take into account both the minor's educational and rehabilitative needs and the need to protect the public interest and the safety of the community.

In determining the appropriate measure, the court must adhere to the principle of minimal intervention, choosing, when circumstances permit, the least restrictive measure sufficient to achieve the goals of juvenile justice. Thus, the minor may be granted conditional release, as provided for in Section 353.1 of the New York Family Court Act, which entails keeping the minor in the community, without placement in an institution, but with the possibility of imposing conditions designed to prevent recidivism. Additionally, the court may order supervision through probation or may decide to place the minor, pursuant to Section 353.3 of the New York Family Court Act, in a specialized facility designed for the supervision and rehabilitation of minors. In cases involving particularly serious offenses, restrictive placement may be ordered, which entails a

fi dispusă plasarea restrictivă, care implică un nivel mai ridicat de control și limitare a libertății minorului. Prin urmare, sistemul juridic al statului New York reflectă un model mixt, care îmbină răspunderea penală proporțională condiționată de vârsta și gravitatea faptei cu aplicarea unor măsuri predominant educative, având ca finalitate prevenirea recidivei și reintegrarea socială a minorului.

CONCLUZII

Analiza comparativă a reglementărilor privind răspunderea penală a minorilor în diverse sisteme de drept demonstrează că, în pofida diferențelor determinate de tradițiile juridice și de orientările politicii penale naționale, există o tendință comună de recunoaștere a statutului juridic distinct al minorului în raport cu persoanele majore. Cercetarea relevă că sistemele moderne sunt fundamentate pe principiile interesului superior al copilului, individualizării răspunderii penale și priorității măsurilor educative și de reintegrare socială, privarea de libertate fiind consacrată, în majoritatea cazurilor, ca măsură de ultimă instanță. Deși modalitățile de reglementare și mecanismele de realizare a răspunderii penale diferă de la o țară la alta, toate sistemele analizate acordă o importanță deosebită evaluării individuale a minorului, ținând cont de vârstă, nivelul de maturitate, personalitate, mediul familial și social, în vederea identificării celei mai adecvate reacții juridico-penale.

Prin urmare, eficiența răspunsului statului la fenomenul delincvenței juvenile nu depinde de severitatea sancțiunilor aplicate, ci de capacitatea sistemului de justiție de a realiza un echilibru între necesitatea protejării societății și imperativul educării, responsabilizării și reintegrării sociale a minorului. În acest context, experiența diferitelor state constituie un reper valoros pentru perfecționarea continuă a legislației naționale în materia răspunderii penale a minorilor și consolidarea unui sistem de justiție juvenilă modern, eficient și echilibrat, în deplină concordanță cu standardele internaționale privind protecția drepturilor copilului.

higher level of control and restriction of the minor's freedom. Consequently, New York State's legal system reflects a hybrid model that combines criminal liability commensurate with the minor's age and the severity of the offense with the application of predominantly educational measures, with the ultimate goal of preventing recidivism and facilitating the minor's social reintegration.

CONCLUSIONS

A comparative analysis of regulations governing the criminal liability of minors in various legal systems demonstrates that, despite differences stemming from legal traditions and national criminal policy orientations, there is a common trend toward recognizing the distinct legal status of minors in relation to adults. The research reveals that modern systems are based on the principles of the best interests of the child, the individualization of criminal liability, and the priority given to educational and social reintegration measures, with deprivation of liberty being reserved, in most cases, as a measure of last resort.

Although the regulatory frameworks and mechanisms for implementing criminal liability differ from one country to another, all the systems analyzed place particular emphasis on the individual assessment of the minor, taking into account their age, level of maturity, personality, and family and social environment, in order to identify the most appropriate criminal-legal response.

Therefore, the effectiveness of the state's response to juvenile delinquency does not depend on the severity of the sanctions imposed, but rather on the justice system's ability to strike a balance between the need to protect society and the imperative to educate, foster responsibility, and facilitate the social reintegration of minors. In this context, the experience of the countries analyzed serves as a valuable benchmark for the continuous improvement of national legislation on the criminal liability of minors and for the consolidation of a modern, efficient, and balanced juvenile justice system, in full compliance with international standards on the protection of children's rights.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

1. Convenția internațională Nr. 52 din 20.11.1989 cu privire la drepturile copilului. Publicat: 30.12.1998 în Tratate Internaționale Nr. 1 art. 52.
2. Boroi A., Ungureanu G. Ș. Sistemul sancționator al minorilor într-o viziune europeană. În: Revista de drept penal. Anul IX, nr. 2 (aprilie-iunie). București, 2002, p. 30-31.
3. Codul de justiție penală juvenilă a Republicii Franceze, în vigoare: 30 septembrie 2021. În: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000039086952/ (accesat: 03.06.2026).
4. Legea organică 10/1995, din 23 noiembrie, a Codului penal al Spaniei, în vigoare: 24/05/1996. În: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444 (accesat: 03.06.2026).
5. Legea organică nr. 5/2000 din 12 ianuarie privind răspunderea penală a minorilor, în vigoare: 13/01/2001. În: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-641 (accesat: 04.06.2026).
6. Codul penal al României. În: Monitorul Oficial al României, nr. 510 din 24.07.2009. În: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/223635 (accesat: 04.06.2026).
7. Pașca V. Drept penal. Partea generală, Editura Universul Juridic, București, 2011, 443 p.
8. Codul Penal al Federației Ruse, în vigoare: 1 ianuarie 1997. În: http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody&nd=102041891 (accesat: 04.06.2026).
9. Федонкина А.А. Категория возрастной незрелости в юридическом контексте. Москва, 2014. În:
10. https://psyjournals.ru/journals/psyedu/archive/2014_n3/psyedu_2014_n3_71341.pdf (accesat: 04.06.2026).
11. Florida Statutes, Chapter 985 – Juvenile Justice; Interstate Compact on Juveniles, The Florida Senate, 2025. În: https://www.flsenate.gov/Laws/Statutes/2025/Chapter985/All (accesat: 05.06.2026).
12. Bishop D. et.al. A Study of Juvenile Transfers to Criminal Court in Florida. Washington, 1999. În: https://www.ojp.gov/pdffiles1/fs99113.pdf (accesat: 05.06.2026).
13. Codul penal al statului New York (New York Penal Law). În: https://www.nysenate.gov/legislation/laws/PEN/30.00 (accesat: 05.06.2026).
14. Legea privind instanțele pentru familie a statului New York (New York Family Court Act). În: https://www.nysenate.gov/legislation/laws/FCT/301.1 (accesat: 05.06.2026).